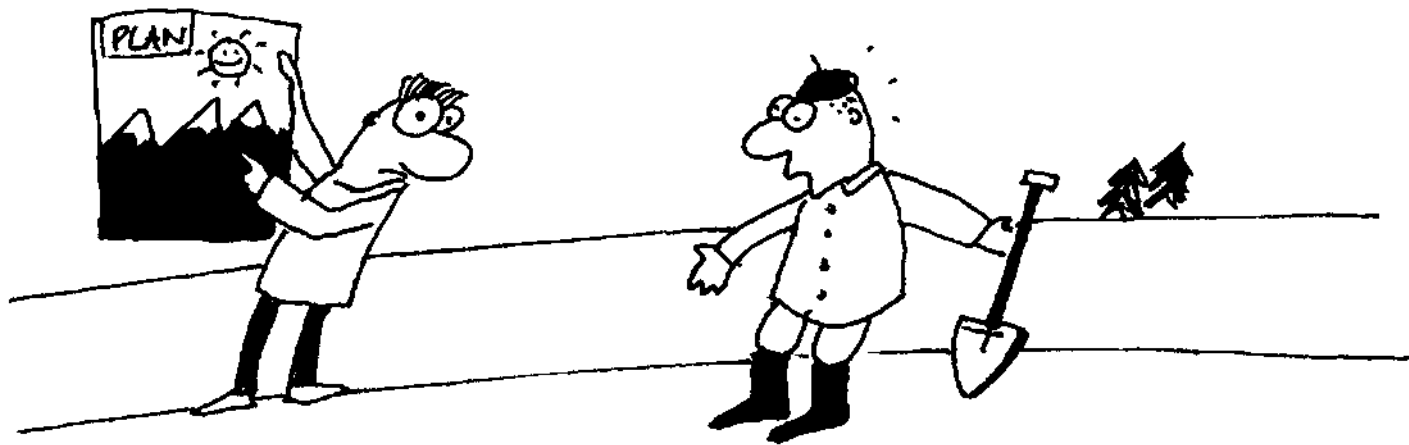
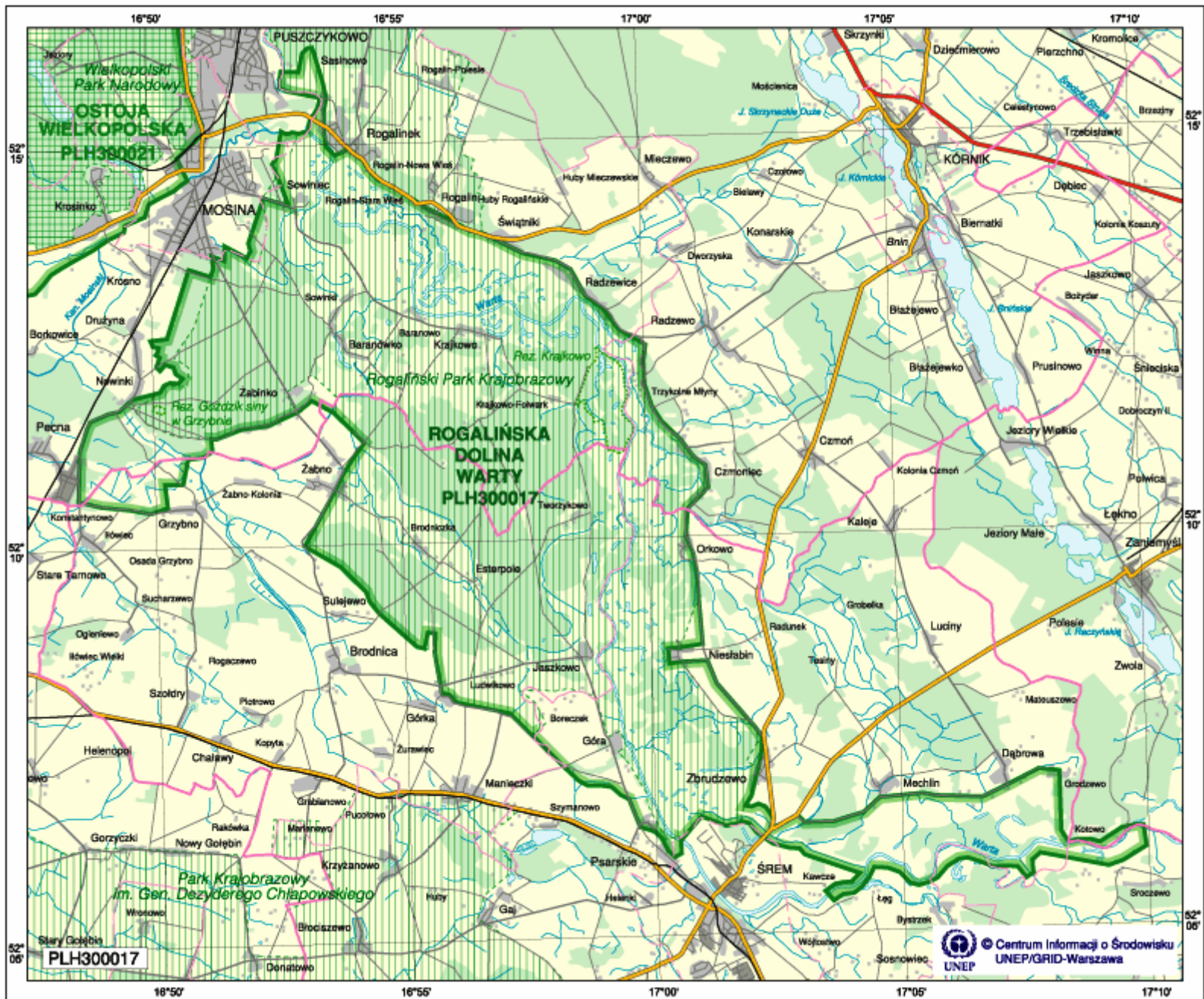

Refleksje nad projektem planu zadań ochronnych Specjalnego Obszaru Ochrony Rogalińska Dolina Warty

Siedlisko:

3150 Starorzecza i naturalne,

eutroficzne zbiorniki wodne ze

zbiorowiskami *Nymphaeion, Potamion*

Zagrożenia istniejące:

- Starorzecza – brak wymiany wód z rzeką.
- Eutrofizacja (naturalna i antropogeniczna).
- Zarastanie.
- Zlewnie rolnicze i brak stref buforowych.
- Niszczenie roślinności litoralu.
- Wędkarstwo (zakładanie „stanowisk”, palenie ognisk, zaśmiecanie, wycinanie szuwarów).

Zagrożenia potencjalne:

- Regulacja rzek.
- Zasypywanie.
- Nieprawidłowa gospodarka rybacka (zarybianie obcymi gatunkami, nadmierny połów ryb).
- Cięcia rębne w bezpośredniej zlewni

Cel ochrony:

Przywrócenie właściwego stanu ochrony, poprzez odtworzenie właściwej struktury i funkcji w zakresie wskaźników „barwa wody”, „przezroczystość”, „zooplankton” i „fitoplankton”, odpowiedzialnych za ogólny niezadowalający stan ochrony siedliska

Działanie 1

Likwidacja nadmiernej liczby pomostów wędkarskich poprzez rozebranie, wywiezienie i utylizację konstrukcji.

Utrzymanie określonej ilości pomostów na Poszczególnych zbiornikach w porozumieniu z PZW i RZGW

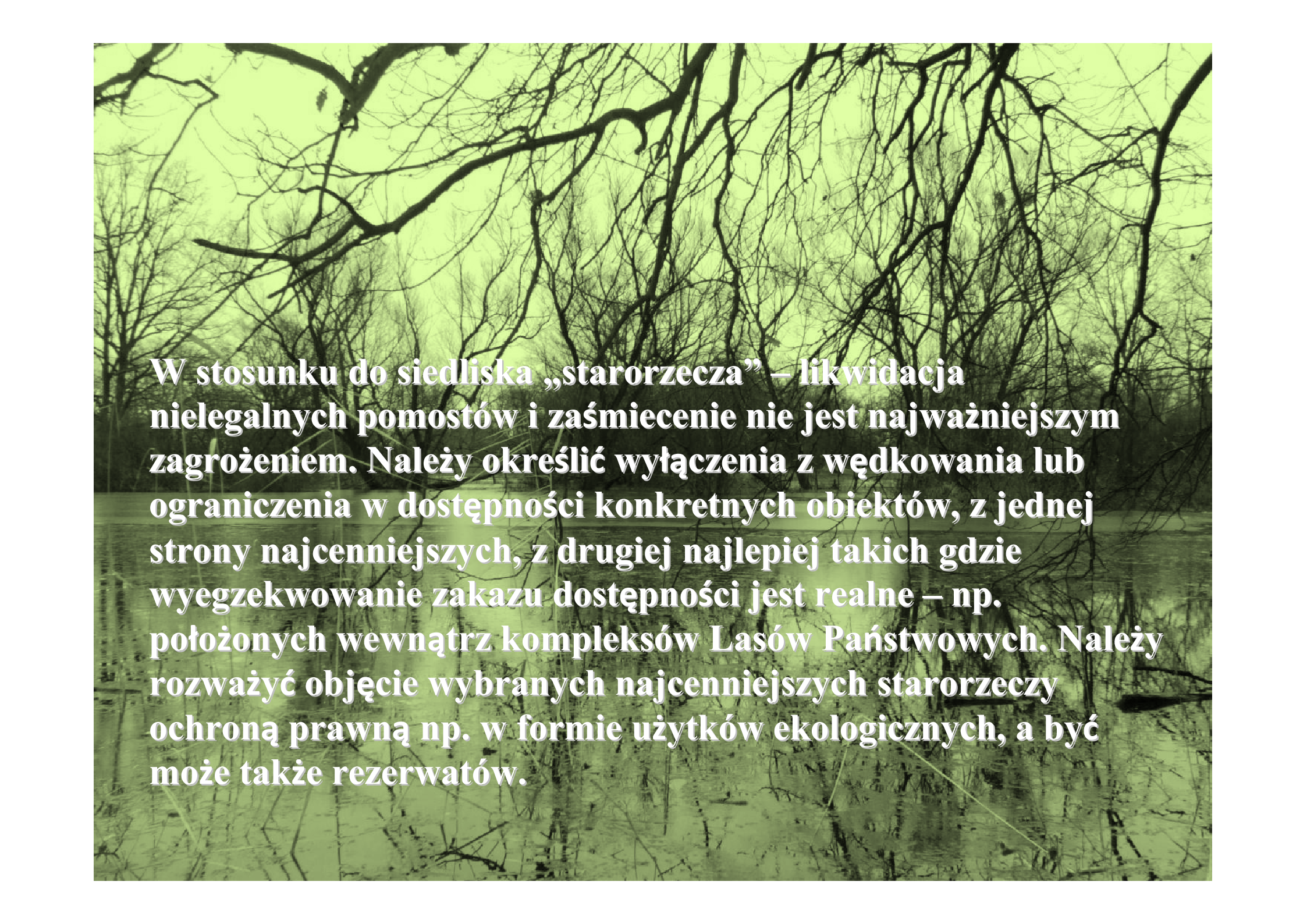
Działanie 2

Ograniczenie ruchu pojazdów w dolinie rzeki Warty obejmująca w szczególności ograniczenie dostępu pojazdów do starorzeczy i brzegu rzeki poprzez postawienie barier na drogach dojazdowych do jezior (ewent. przeoranie dróg dojazdowych).

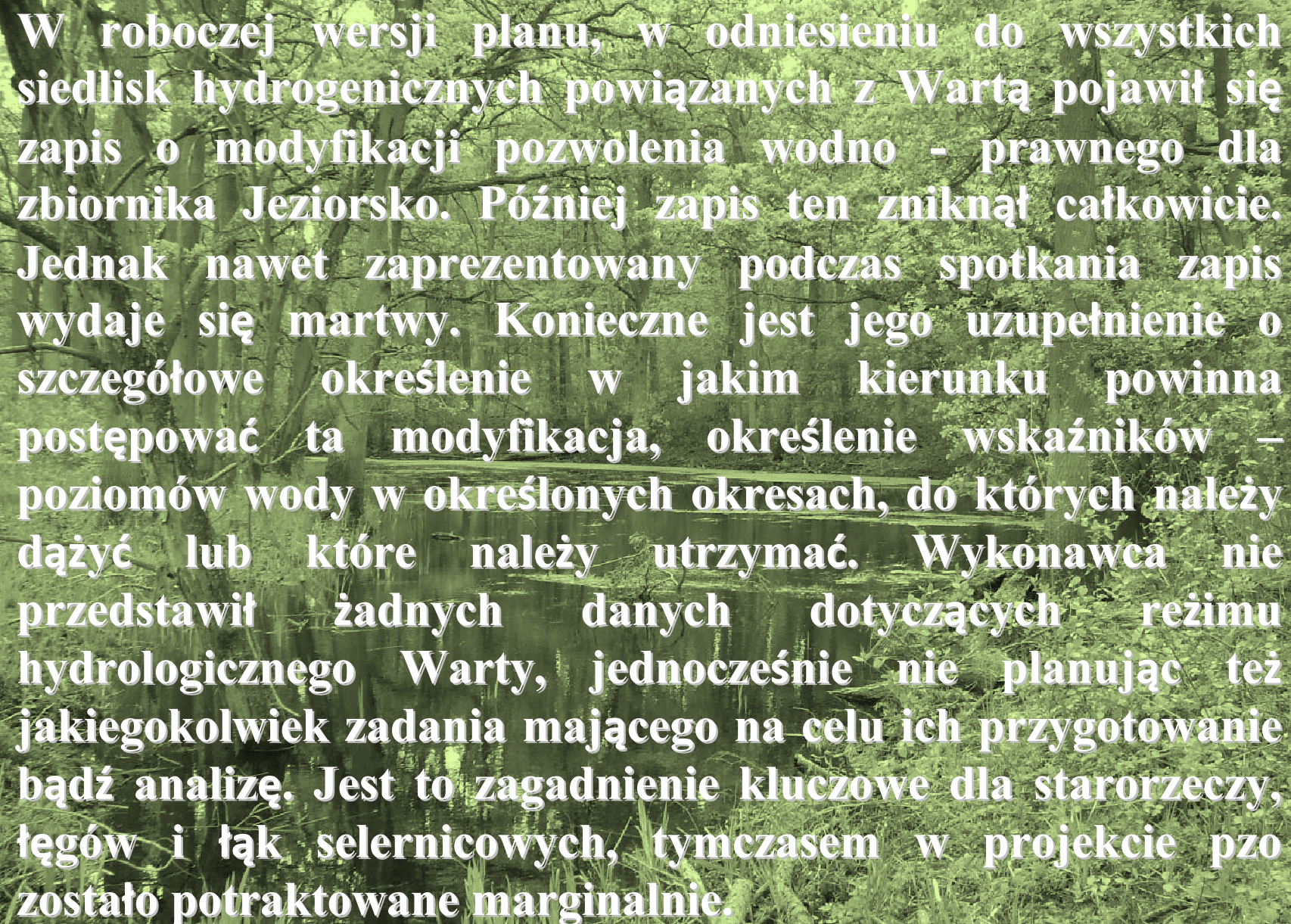
Oznaczyć znakami drogi dojazdowe (dla celów p.poż i drogi techniczne)

Działanie 3

Uprzątnięcie śmieci z
terenów
nadbrzeżnych stanowisk
wędkarskich (ręczne zebranie
śmieci).

W stosunku do siedliska „starorzecza” – likwidacja nielegalnych pomostów i zaśmiecenie nie jest najważniejszym zagrożeniem. Należy określić wyłączenia z wędkowania lub ograniczenia w dostępności konkretnych obiektów, z jednej strony najcenniejszych, z drugiej najlepiej takich gdzie wyegzekwowanie zakazu dostępności jest realne – np. położonych wewnątrz kompleksów Lasów Państwowych. Należy rozważyć objęcie wybranych najcenniejszych starorzeczy ochroną prawną np. w formie użytków ekologicznych, a być może także rezerwatów.

A green-tinted photograph of a forest with a stream in the foreground. The text is overlaid on the image.

W roboczej wersji planu, w odniesieniu do wszystkich siedlisk hydrogenicznych powiązanych z Wartą pojawił się zapis o modyfikacji pozwolenia wodno - prawnego dla zbiornika Jeziorsko. Później zapis ten zniknął całkowicie. Jednak nawet zaprezentowany podczas spotkania zapis wydaje się martwy. Konieczne jest jego uzupełnienie o szczegółowe określenie w jakim kierunku powinna postępować ta modyfikacja, określenie wskaźników – poziomów wody w określonych okresach, do których należy dążyć lub które należy utrzymać. Wykonawca nie przedstawił żadnych danych dotyczących reżimu hydrologicznego Warty, jednocześnie nie planując też jakiegokolwiek zadania mającego na celu ich przygotowanie bądź analizę. Jest to zagadnienie kluczowe dla starorzeczy, łęgów i łąk selernicowych, tymczasem w projekcie pzo zostało potraktowane marginalnie.

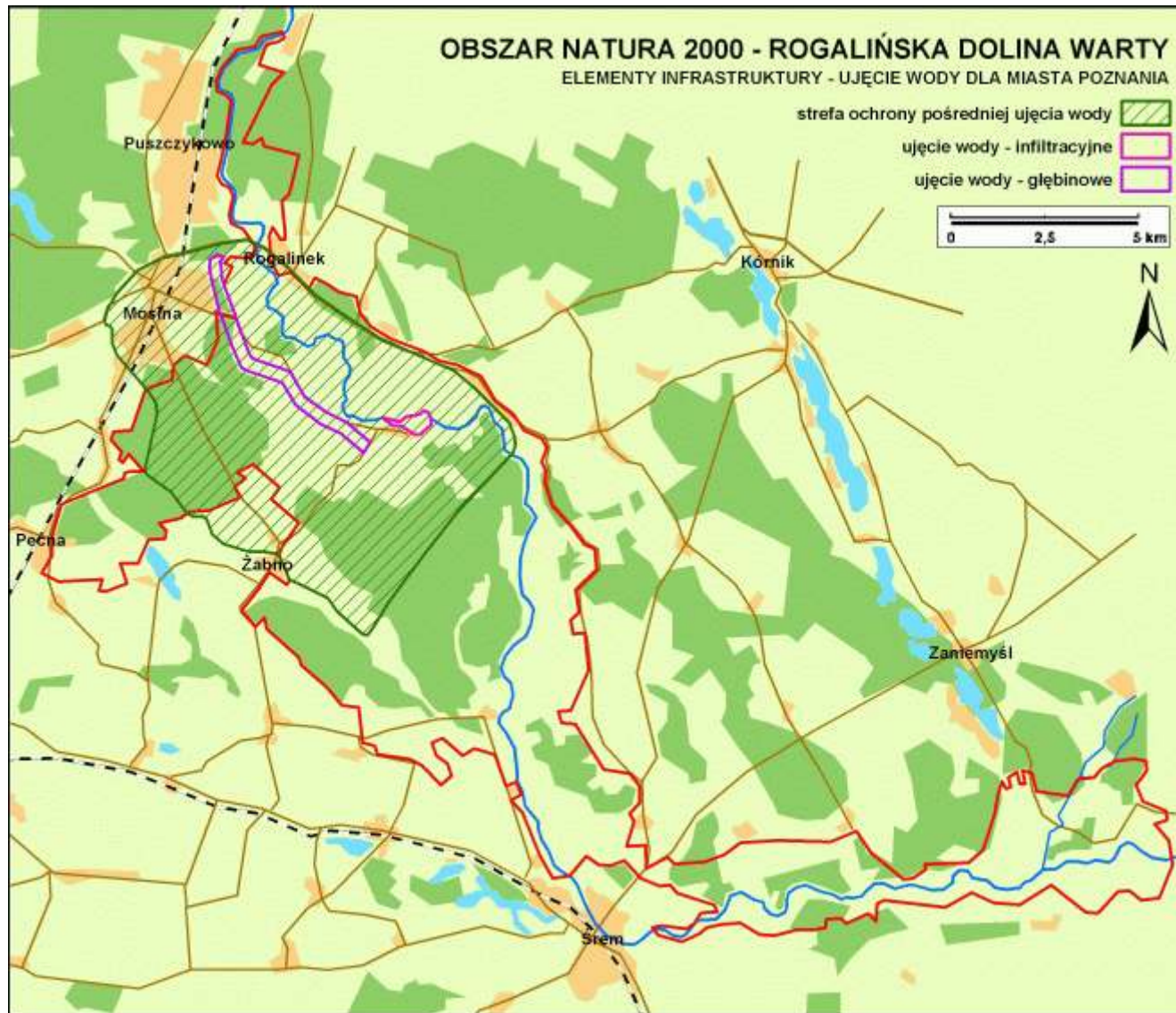
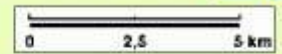
OBSZAR NATURA 2000 - ROGALIŃSKA DOLINA WARTY

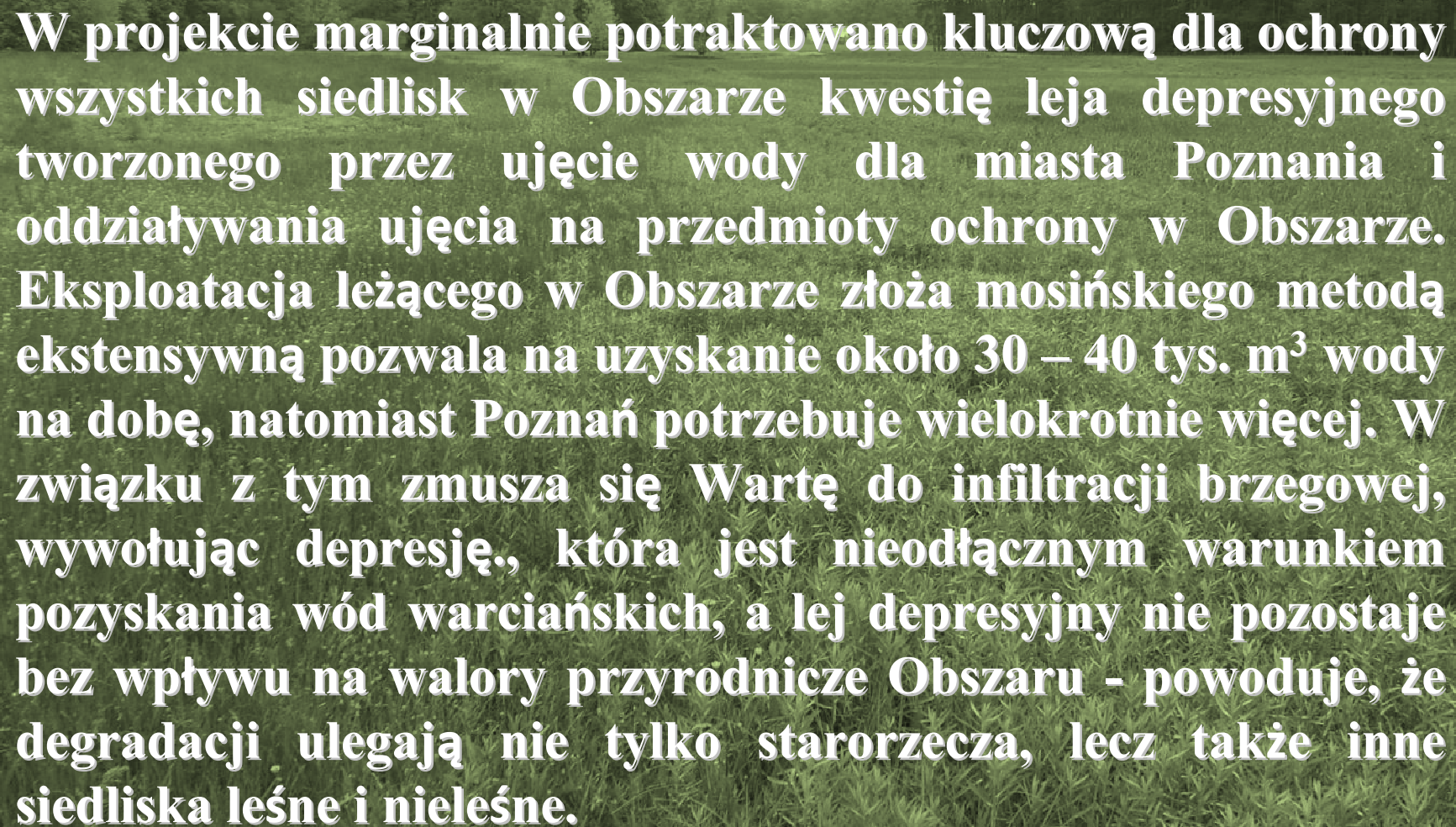
ELEMENTY INFRASTRUKTURY - UJĘCIE WODY DLA MIASTA POZNANIA

strefa ochrony pośredniej ujęcia wody

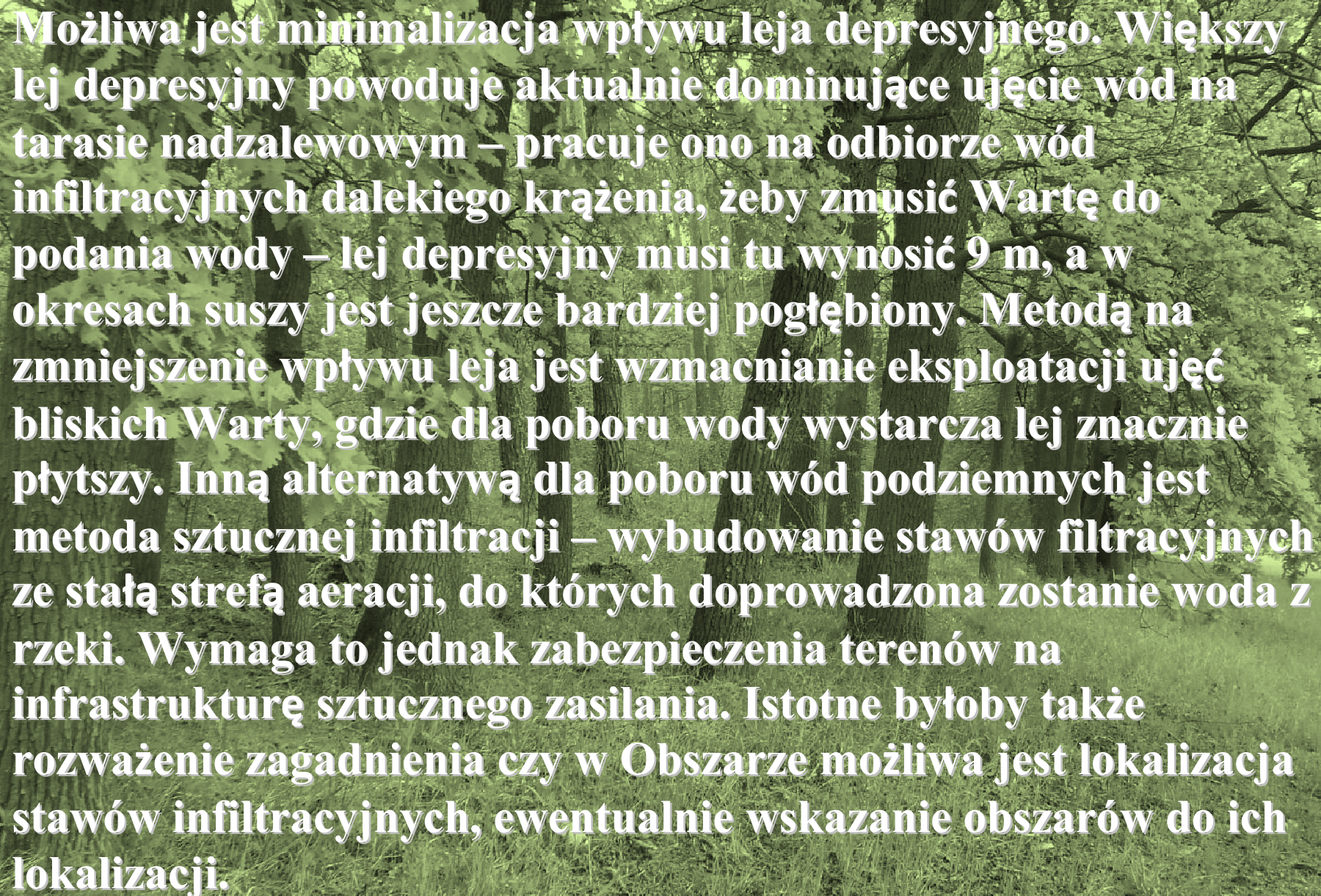
ujęcie wody - infiltracyjne

ujęcie wody - głębinowe

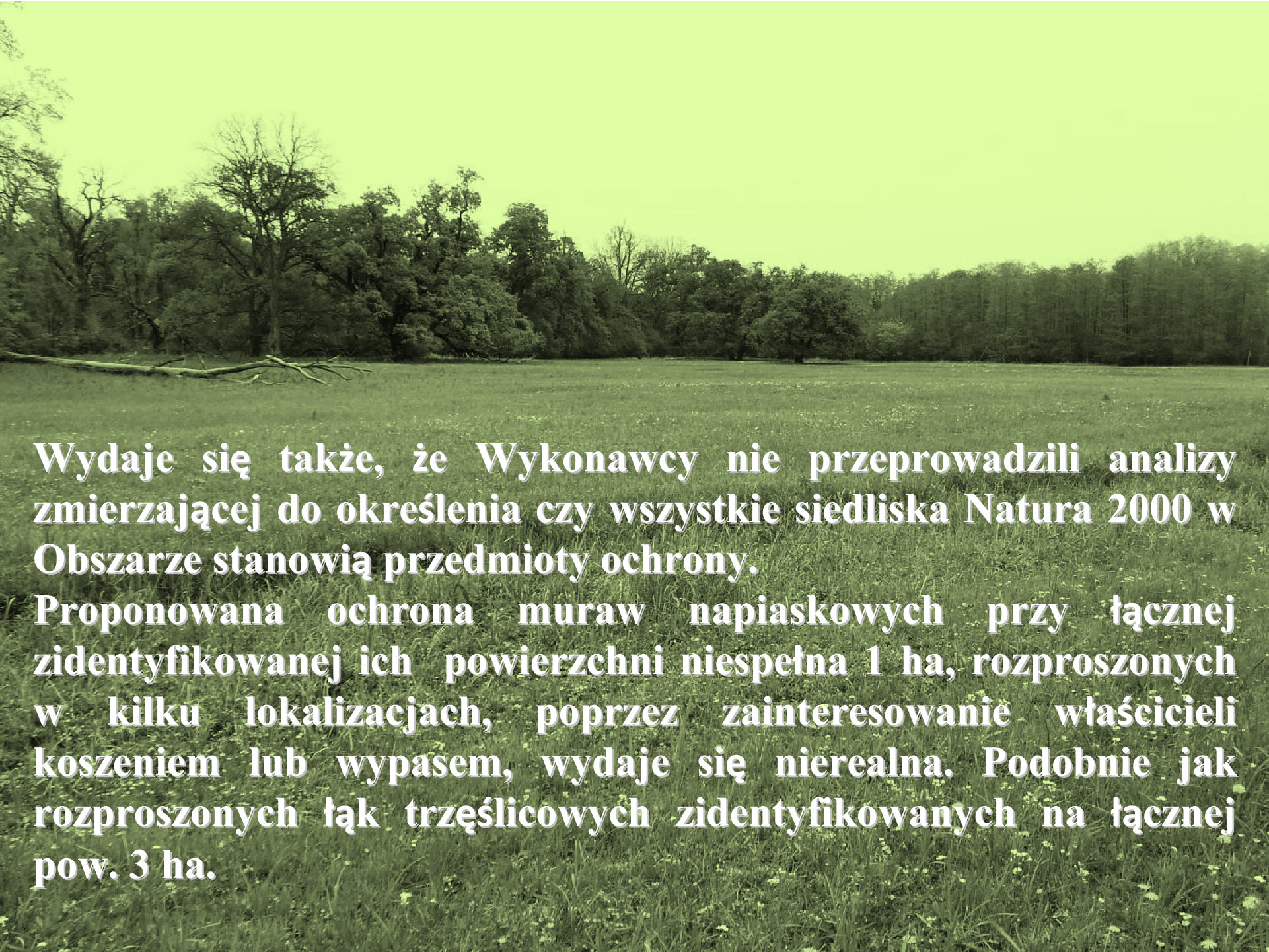

W projekcie marginalnie potraktowano kluczową dla ochrony wszystkich siedlisk w Obszarze kwestię leja depresyjnego tworzonego przez ujęcie wody dla miasta Poznania i oddziaływania ujęcia na przedmioty ochrony w Obszarze. Eksploatacja leżącego w Obszarze złoża mosińskiego metodą ekstensywną pozwala na uzyskanie około 30 – 40 tys. m³ wody na dobę, natomiast Poznań potrzebuje wielokrotnie więcej. W związku z tym zmusza się Wartę do infiltracji brzegowej, wywołując depresję., która jest nieodłącznym warunkiem pozyskania wód warciańskich, a lej depresyjny nie pozostaje bez wpływu na walory przyrodnicze Obszaru - powoduje, że degradacji ulegają nie tylko starorzecza, lecz także inne siedliska leśne i nieleśne.

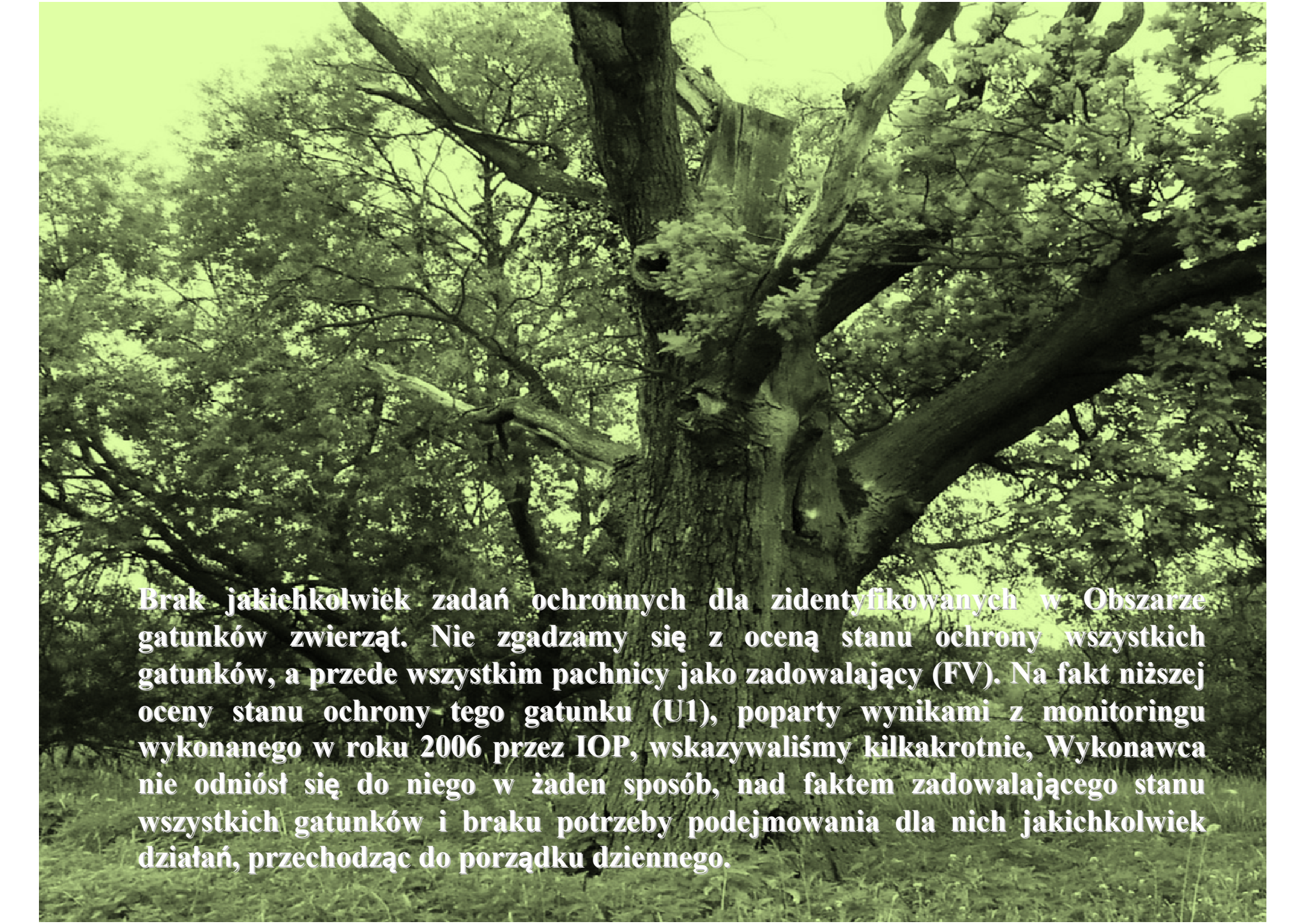

Możliwa jest minimalizacja wpływu leja depresyjnego. Większy lej depresyjny powoduje aktualnie dominujące ujęcie wód na tarasie nadzalewowym – pracuje ono na odbiorze wód infiltracyjnych dalekiego krążenia, żeby zmusić Wartę do podania wody – lej depresyjny musi tu wynosić 9 m, a w okresach suszy jest jeszcze bardziej pogłębiony. Metodą na zmniejszenie wpływu leja jest wzmocnienie eksploatacji ujęć bliskich Warty, gdzie dla poboru wody wystarcza lej znacznie płytszy. Inną alternatywą dla poboru wód podziemnych jest metoda sztucznej infiltracji – wybudowanie stawów filtracyjnych ze stałą strefą aeracji, do których doprowadzona zostanie woda z rzeki. Wymaga to jednak zabezpieczenia terenów na infrastrukturę sztucznego zasilania. Istotne byłoby także rozważenie zagadnienia czy w Obszarze możliwa jest lokalizacja stawów infiltracyjnych, ewentualnie wskazanie obszarów do ich lokalizacji.

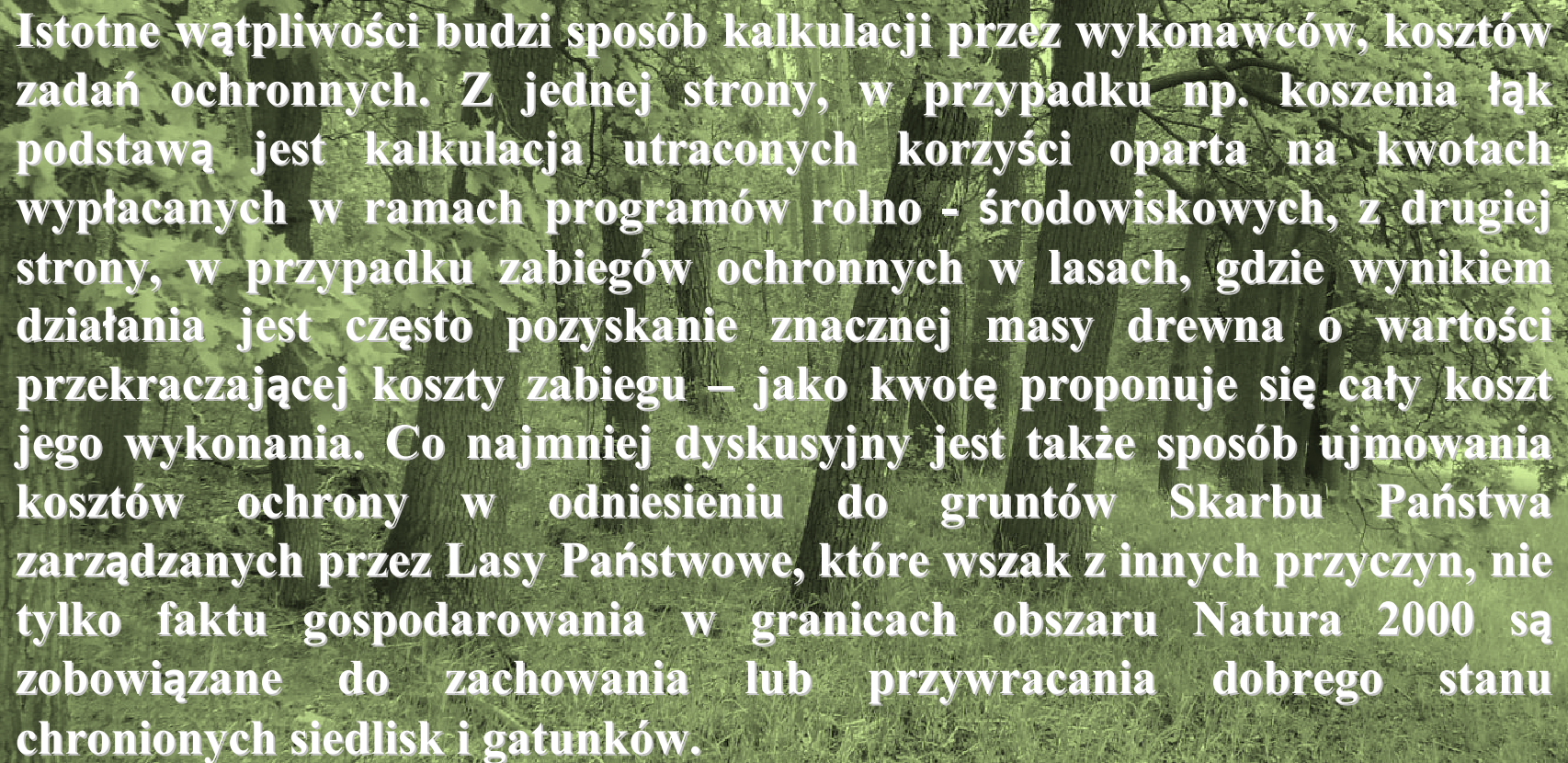
A photograph of a grassy field with a line of trees in the background. The field is green and appears to be a meadow or pasture. The trees are dark green and form a dense line across the horizon. The sky is a pale, overcast blue.

Wydaje się także, że Wykonawcy nie przeprowadzili analizy zmierzającej do określenia czy wszystkie siedliska Natura 2000 w Obszarze stanowią przedmioty ochrony.

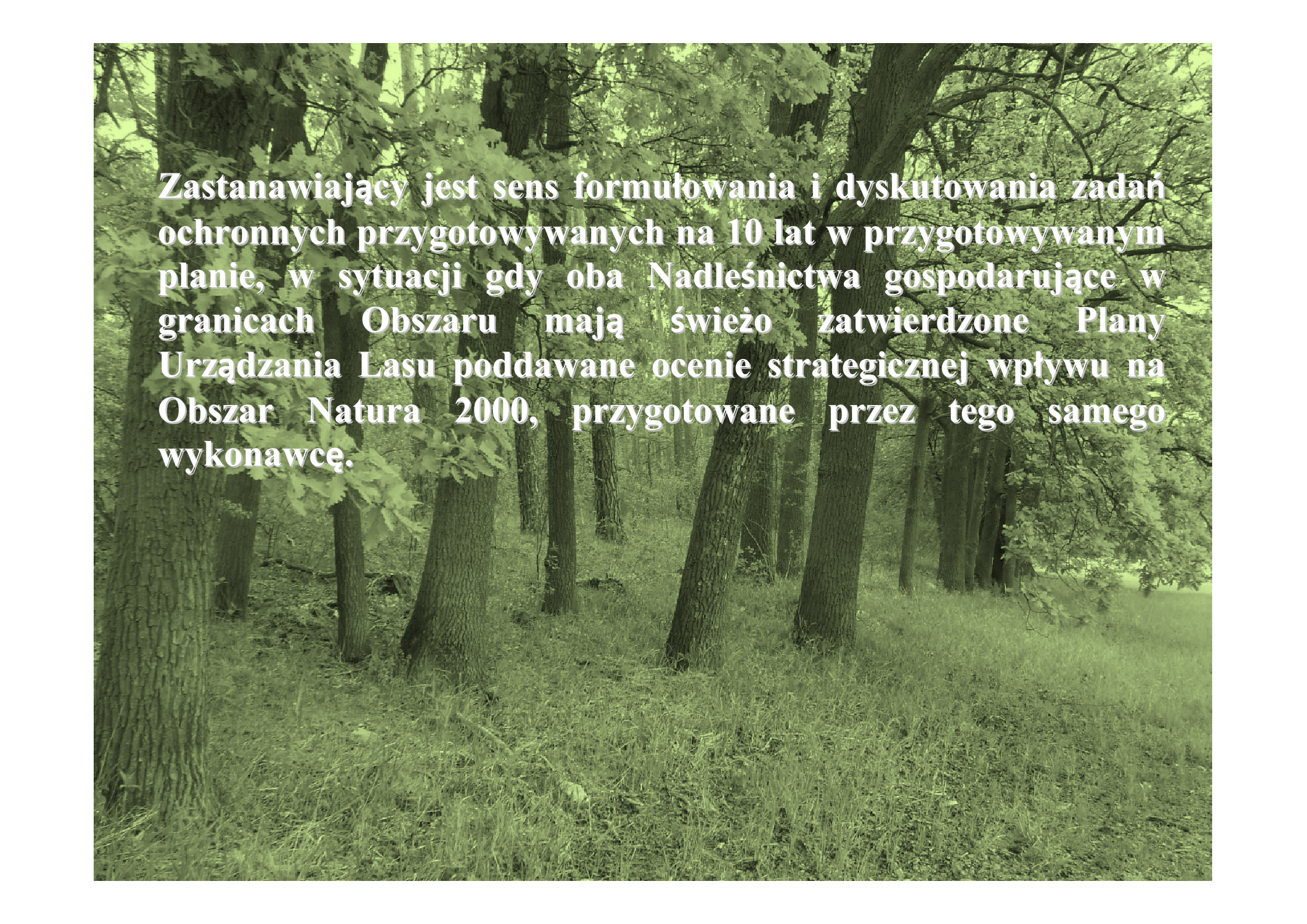
Proponowana ochrona muraw napiaskowych przy łącznej zidentyfikowanej ich powierzchni niespełna 1 ha, rozproszonych w kilku lokalizacjach, poprzez zainteresowanie właścicieli koszeniem lub wypasem, wydaje się nierealna. Podobnie jak rozproszonych łąk trzęślicowych zidentyfikowanych na łącznej pow. 3 ha.

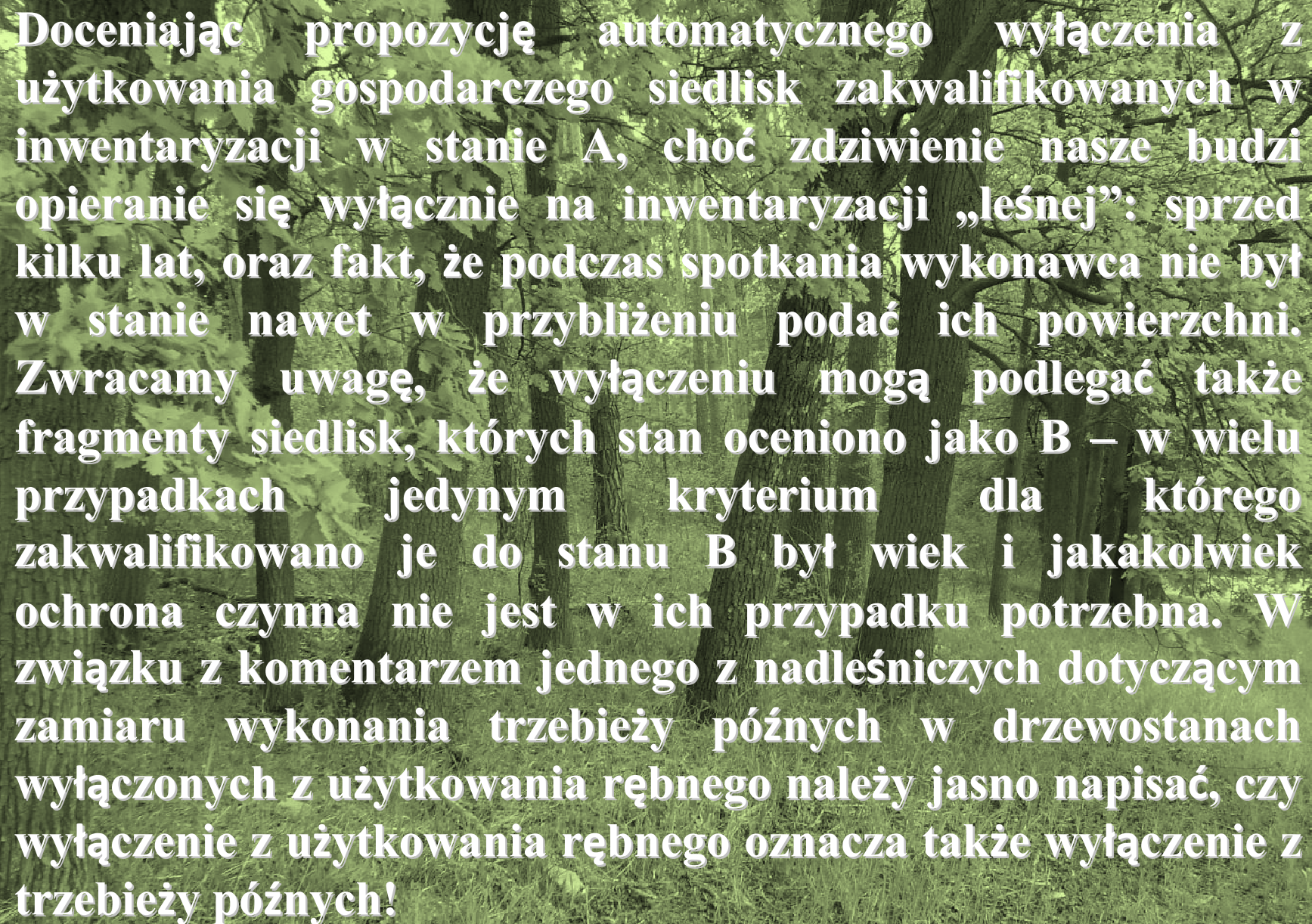
Brak jakichkolwiek zadań ochronnych dla zidentyfikowanych w Obszarze gatunków zwierząt. Nie zgadzamy się z oceną stanu ochrony wszystkich gatunków, a przede wszystkim pachnicy jako zadowolający (FV). Na fakt niższej oceny stanu ochrony tego gatunku (U1), poparty wynikami z monitoringu wykonanego w roku 2006 przez IOP, wskazywaliśmy kilkakrotnie, Wykonawca nie odniósł się do niego w żaden sposób, nad faktem zadowolającego stanu wszystkich gatunków i braku potrzeby podejmowania dla nich jakichkolwiek działań, przechodząc do porządku dziennego.

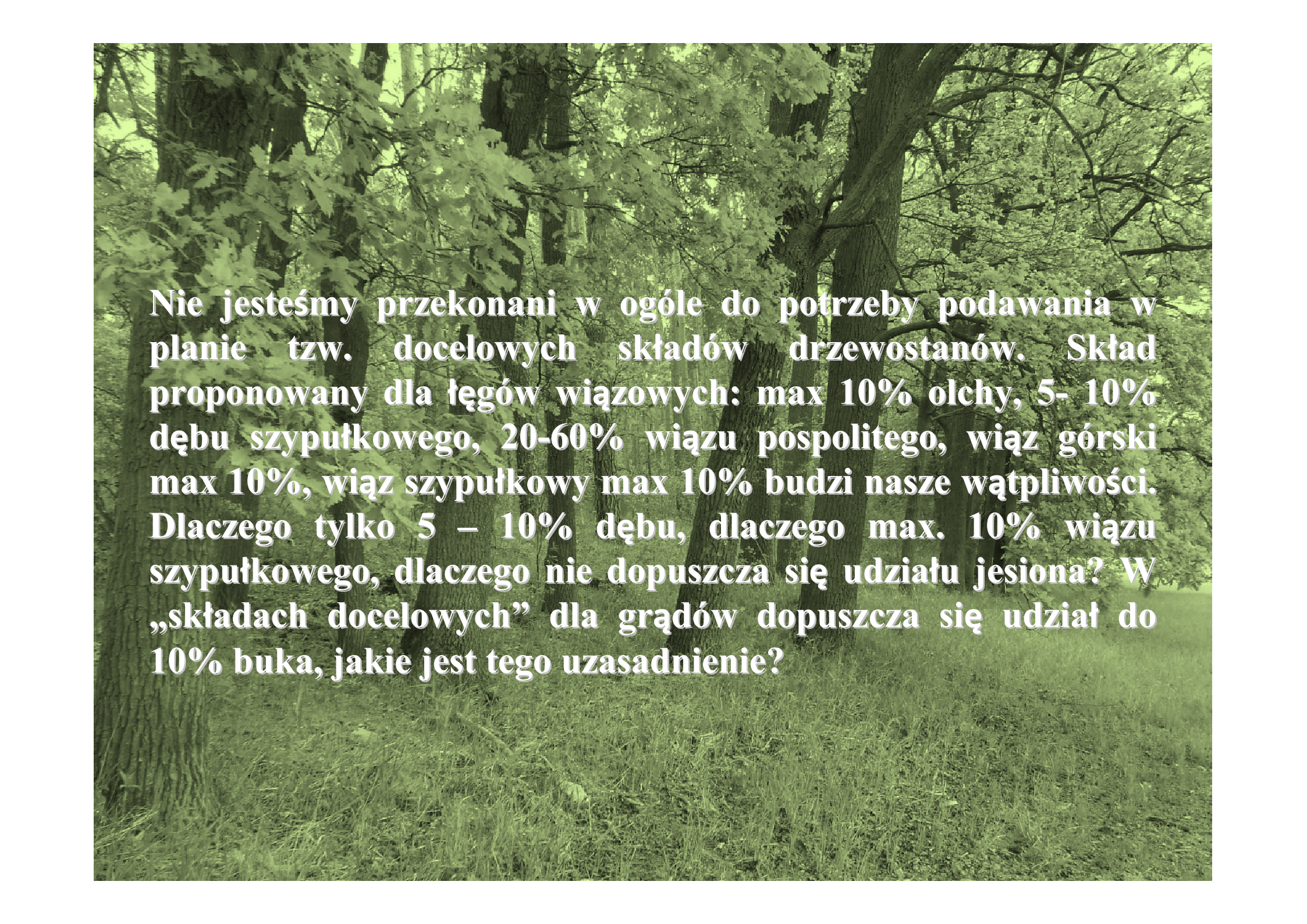
Istotne wątpliwości budzi sposób kalkulacji przez wykonawców, kosztów zadań ochronnych. Z jednej strony, w przypadku np. koszenia łąk podstawą jest kalkulacja utraconych korzyści oparta na kwotach wypłacanych w ramach programów rolno - środowiskowych, z drugiej strony, w przypadku zabiegów ochronnych w lasach, gdzie wynikiem działania jest często pozyskanie znacznej masy drewna o wartości przekraczającej koszty zabiegu – jako kwotę proponuje się cały koszt jego wykonania. Co najmniej dyskusyjny jest także sposób ujmowania kosztów ochrony w odniesieniu do gruntów Skarbu Państwa zarządzanych przez Lasy Państwowe, które wszak z innych przyczyn, nie tylko faktu gospodarowania w granicach obszaru Natura 2000 są zobowiązane do zachowania lub przywracania dobrego stanu chronionych siedlisk i gatunków.

Zastanawiający jest sens formułowania i dyskusowania zadań ochronnych przygotowywanych na 10 lat w przygotowywanym planie, w sytuacji gdy oba Nadleśnictwa gospodarujące w granicach Obszaru mają świeżo zatwierdzone Plany Urządzania Lasu poddawane ocenie strategicznej wpływu na Obszar Natura 2000, przygotowane przez tego samego wykonawcę.

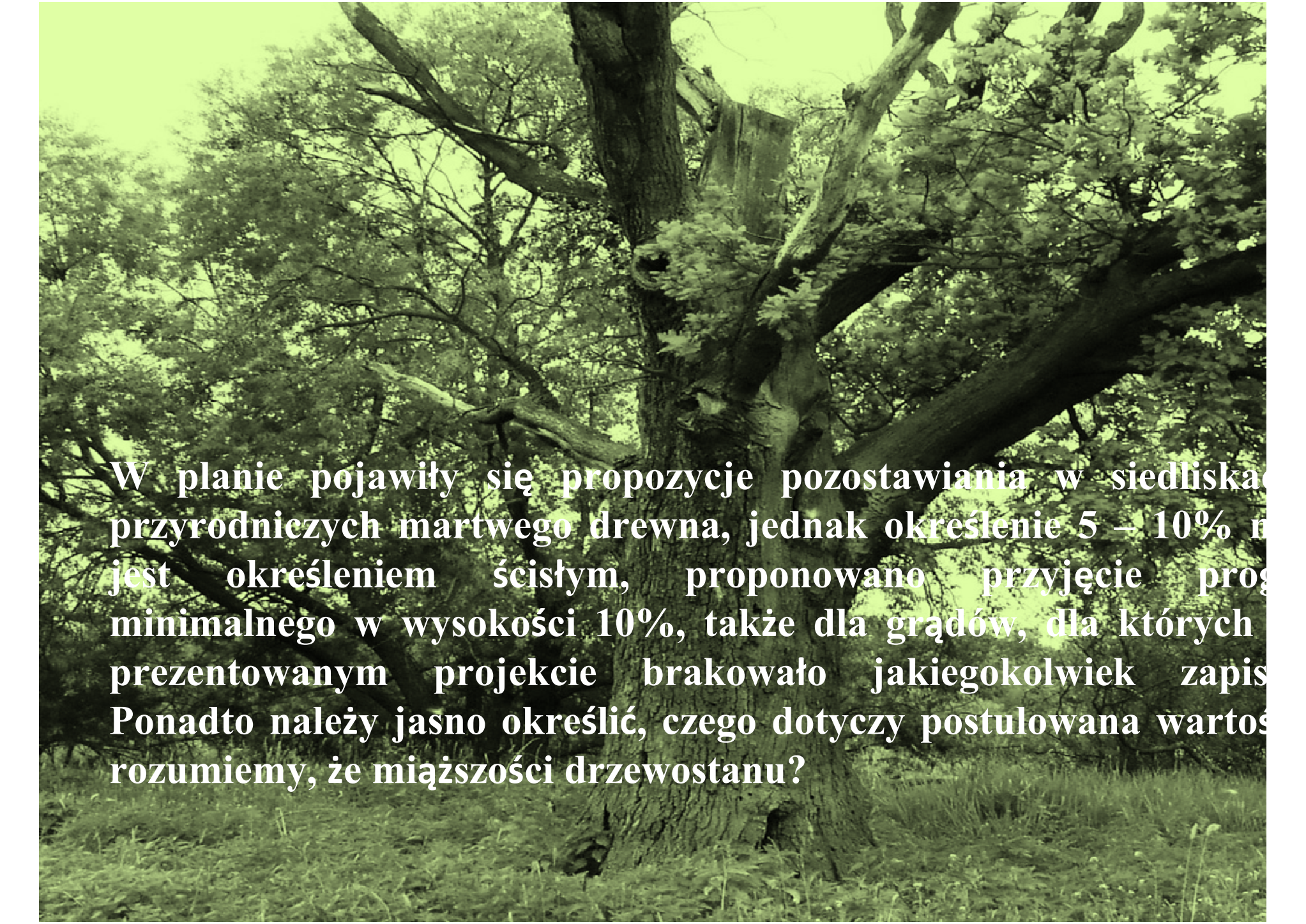
Doceniając propozycję automatycznego wyłączenia z użytkowania gospodarczego siedlisk zakwalifikowanych w inwentaryzacji w stanie A, choć zdziwienie nasze budzi opieranie się wyłącznie na inwentaryzacji „leśnej”: sprzed kilku lat, oraz fakt, że podczas spotkania wykonawca nie był w stanie nawet w przybliżeniu podać ich powierzchni. Zwracamy uwagę, że wyłączeniu mogą podlegać także fragmenty siedlisk, których stan oceniono jako B – w wielu przypadkach jedynym kryterium dla którego zakwalifikowano je do stanu B był wiek i jakakolwiek ochrona czynna nie jest w ich przypadku potrzebna. W związku z komentarzem jednego z nadleśniczych dotyczącym zamiaru wykonania trzebieży późnych w drzewostanach wyłączonych z użytkowania rębego należy jasno napisać, czy wyłączenie z użytkowania rębego oznacza także wyłączenie z trzebieży późnych!

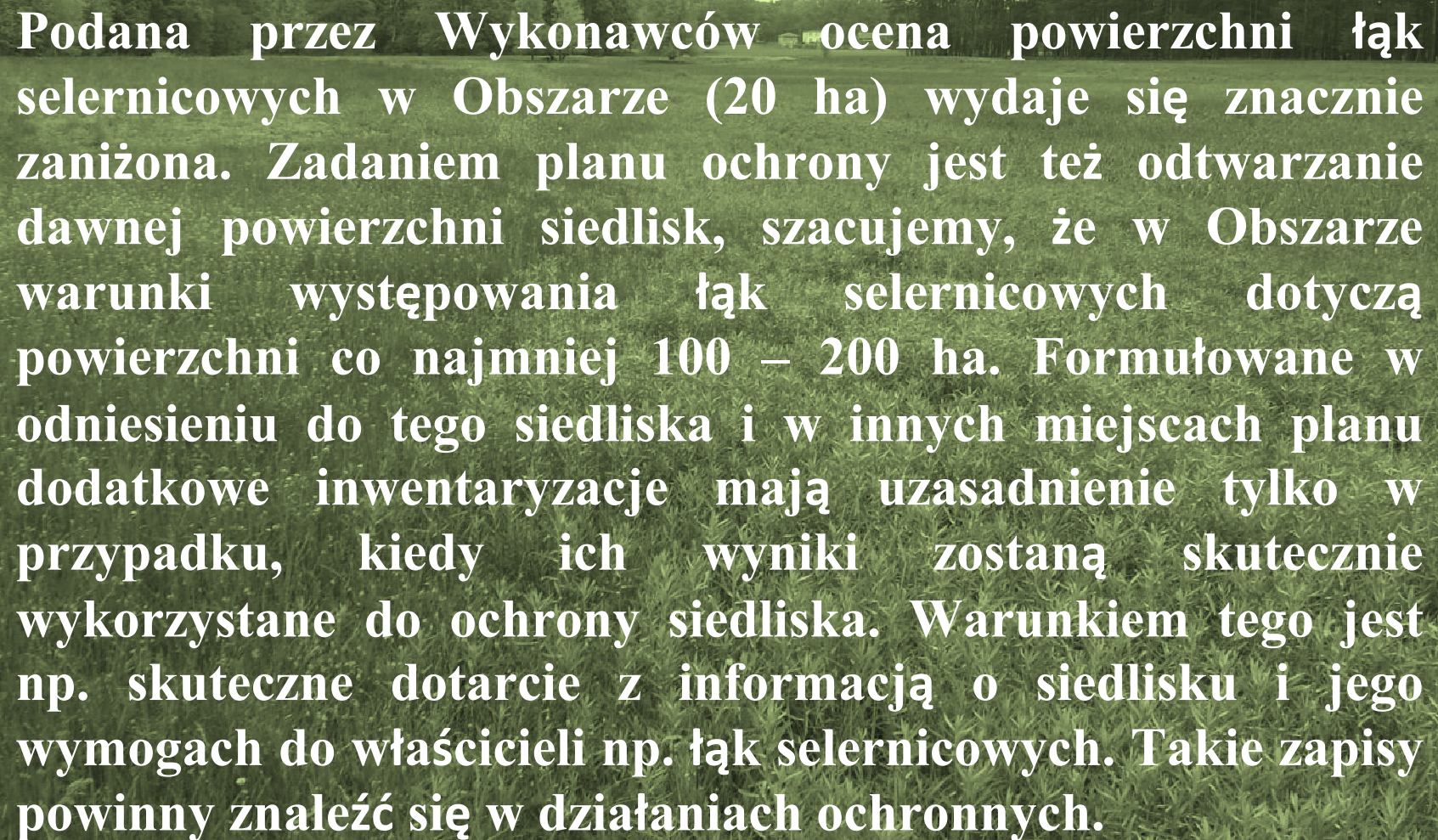
Nie jesteśmy przekonani w ogóle do potrzeby podawania w planie tzw. docelowych składów drzewostanów. Skład proponowany dla łęgów wiązowych: max 10% olchy, 5- 10% dębu szypułkowego, 20-60% wiązu pospolitego, wiąz górski max 10%, wiąz szypułkowy max 10% budzi nasze wątpliwości. Dlaczego tylko 5 – 10% dębu, dlaczego max. 10% wiązu szypułkowego, dlaczego nie dopuszcza się udziału jesionu? W „składach docelowych” dla grądów dopuszcza się udział do 10% buka, jakie jest tego uzasadnienie?

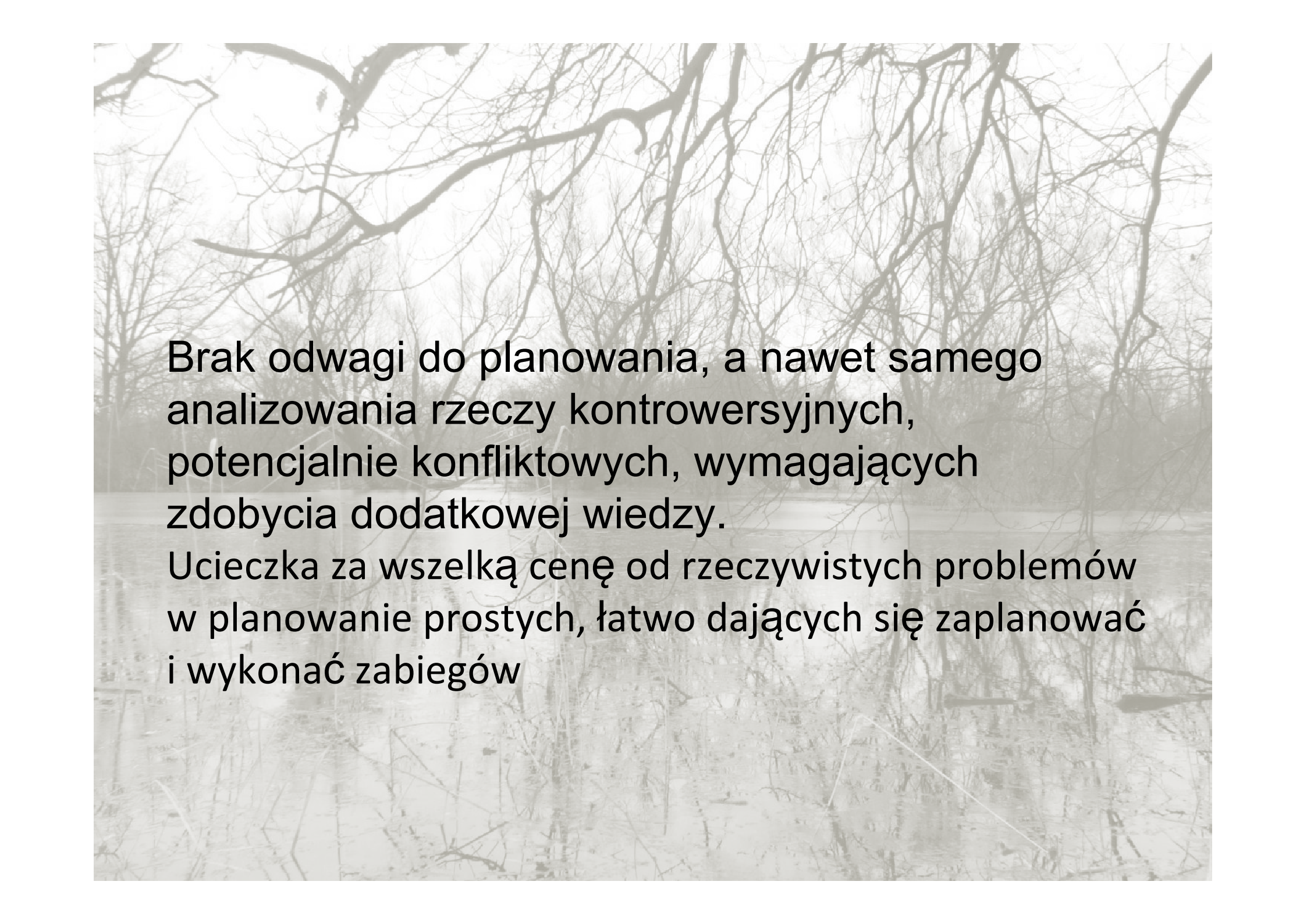
Wielokrotnie zwracano uwagę na potrzebę utworzenia na omawianym Obszarze kilku rezerwatów przyrody. Tworzenie rezerwatów w obszarze Natura 2000 nie jest jak uważa większość uczestników procesu planowania „mnożeniem bytów”, a jedną z praktykowanych powszechnie form skutecznego zabezpieczenia najważniejszych przedmiotów ochrony w Obszarach Natura 2000.

A photograph of a large, old tree with a hollowed-out trunk, standing in a forest. The tree's trunk is thick and gnarled, with a significant portion missing, leaving a large opening. The branches are spread out, and the leaves are dense. The background shows other trees and a bright sky. The text is overlaid on the lower part of the image.

W planie pojawiły się propozycje pozostawiania w siedliskach przyrodniczych martwego drewna, jednak określenie 5 – 10% nie jest określeniem ścisłym, proponowano przyjęcie prog minimalnego w wysokości 10%, także dla grądów, dla których prezentowanym projekcie brakowało jakiegokolwiek zapisu. Ponadto należy jasno określić, czego dotyczy postulowana wartość, rozumiemy, że miąższości drzewostanu?

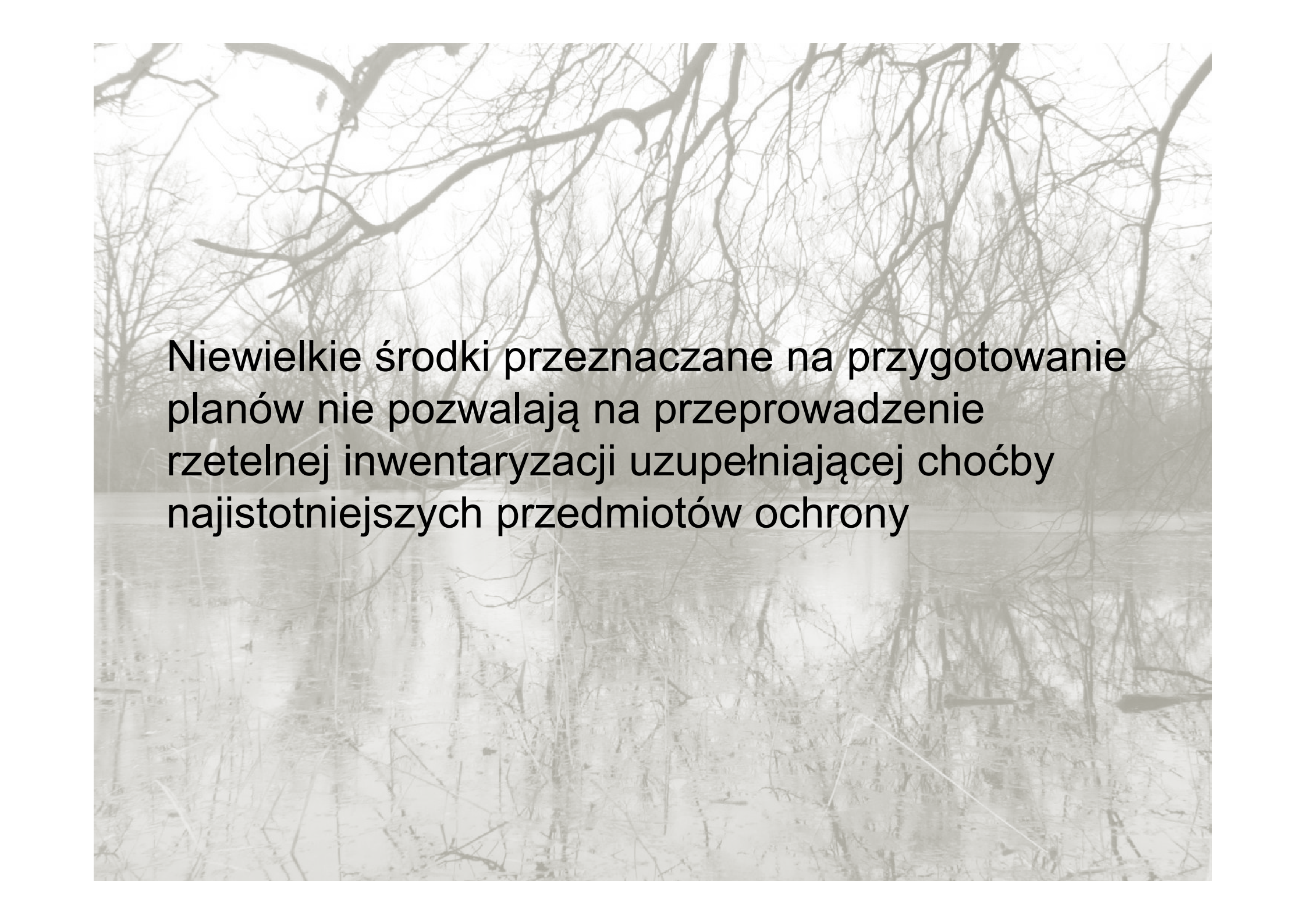

Podana przez Wykonawców ocena powierzchni łąk selernicowych w Obszarze (20 ha) wydaje się znacznie zaniżona. Zadaniem planu ochrony jest też odtwarzanie dawnej powierzchni siedlisk, szacujemy, że w Obszarze warunki występowania łąk selernicowych dotyczą powierzchni co najmniej 100 – 200 ha. Formułowane w odniesieniu do tego siedliska i w innych miejscach planu dodatkowe inwentaryzacje mają uzasadnienie tylko w przypadku, kiedy ich wyniki zostaną skutecznie wykorzystane do ochrony siedliska. Warunkiem tego jest np. skuteczne dotarcie z informacją o siedlisku i jego wymogach do właścicieli np. łąk selernicowych. Takie zapisy powinny znaleźć się w działaniach ochronnych.

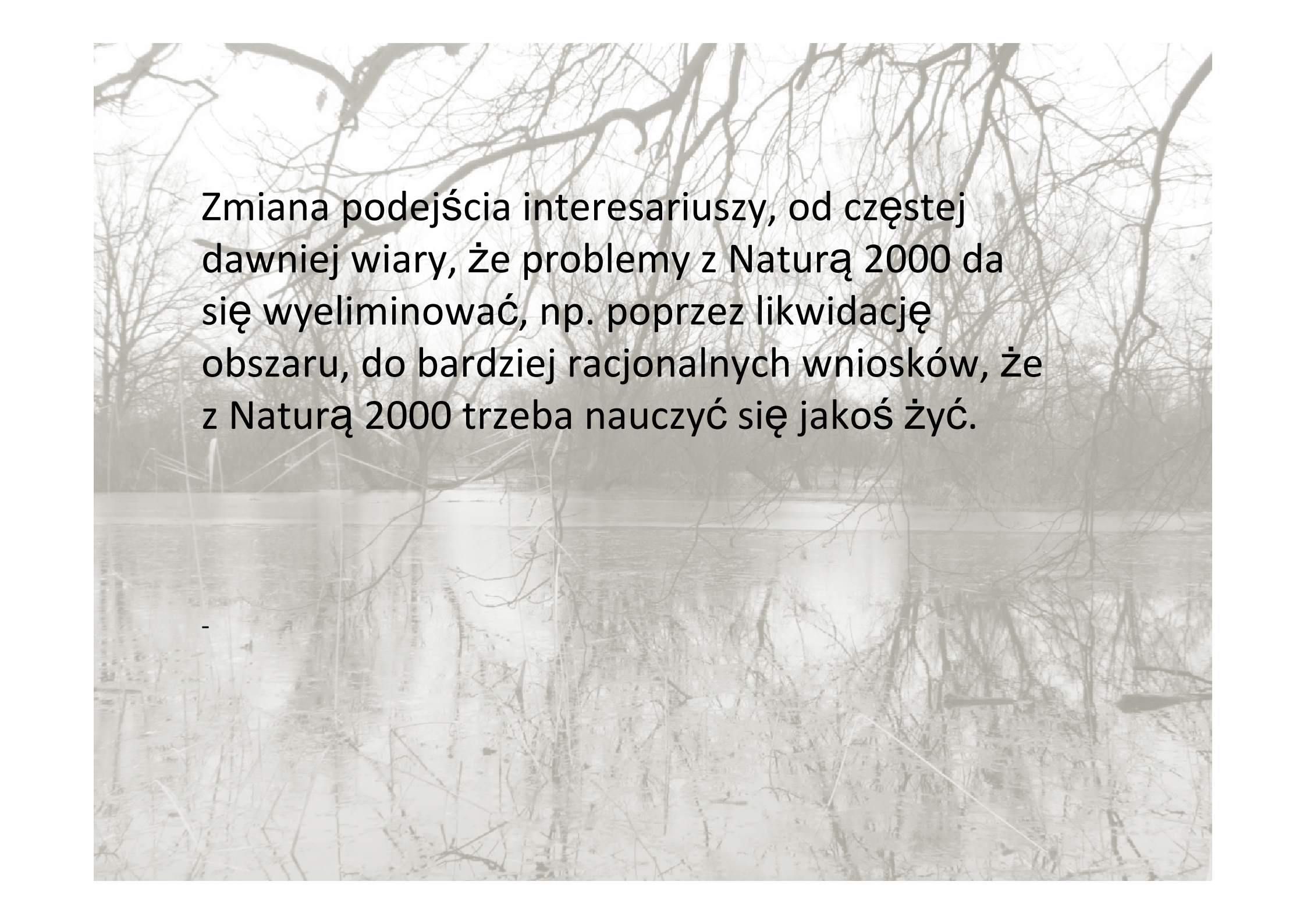

Brak odwagi do planowania, a nawet samego analizowania rzeczy kontrowersyjnych, potencjalnie konfliktowych, wymagających zdobycia dodatkowej wiedzy.

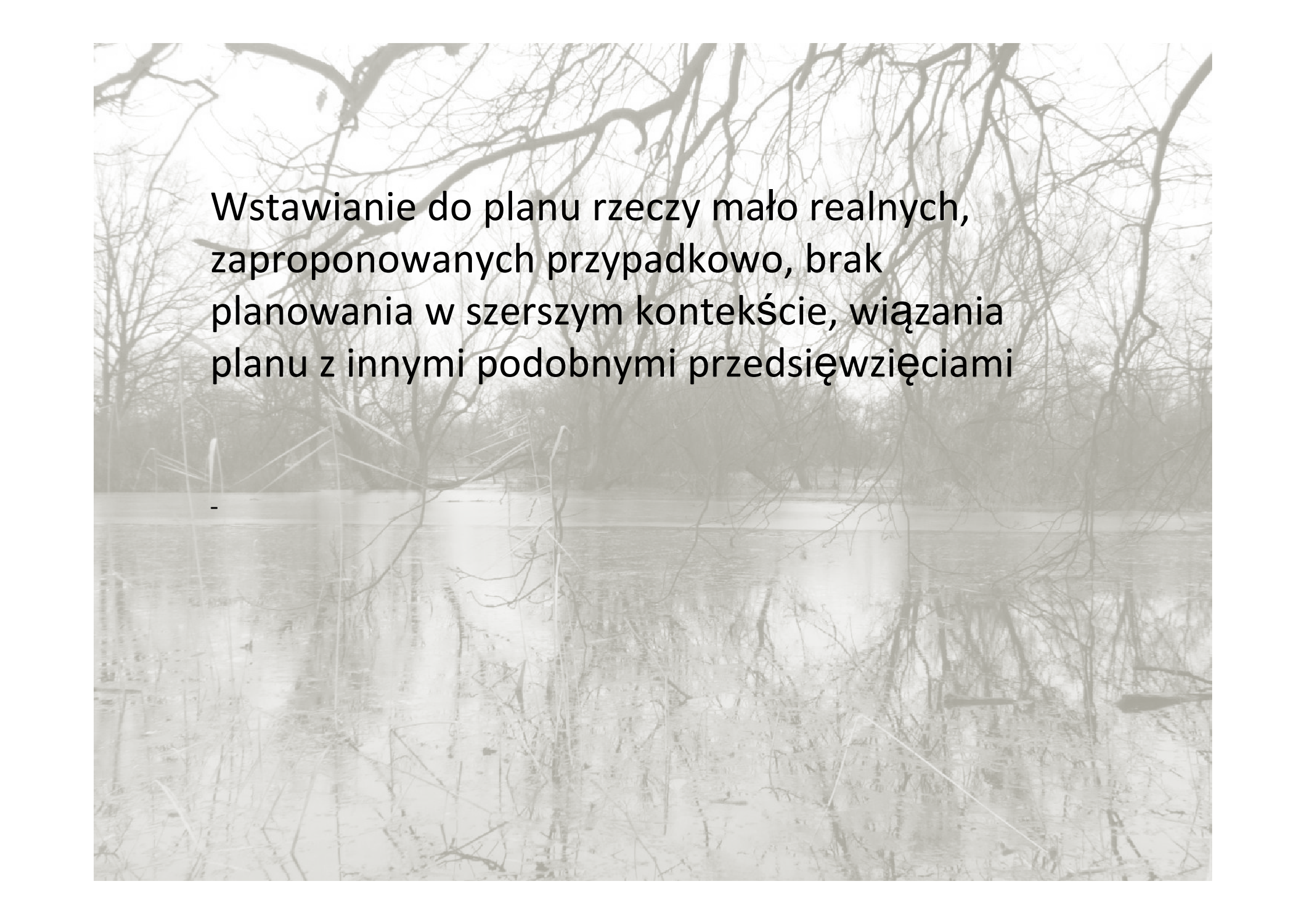
Ucieczka za wszelką cenę od rzeczywistych problemów w planowanie prostych, łatwo dających się zaplanować i wykonać zabiegów

A grayscale photograph of a forest with bare trees and a body of water reflecting the branches. The text is overlaid on the image.

Niewielkie środki przeznaczane na przygotowanie planów nie pozwalają na przeprowadzenie rzetelnej inwentaryzacji uzupełniającej choćby najistotniejszych przedmiotów ochrony

Zmiana podejścia interesariuszy, od częstej dawniej wiary, że problemy z Naturą 2000 da się wyeliminować, np. poprzez likwidację obszaru, do bardziej racjonalnych wniosków, że z Naturą 2000 trzeba nauczyć się jakoś żyć.

Wstawianie do planu rzeczy mało realnych,
zapropionowanych przypadkowo, brak
planowania w szerszym kontekście, wiązania
planu z innymi podobnymi przedsięwzięciami